

Zitierhinweis

Vytlačil, Lukáš : recension de : Vít Aschenbrenner,
Hudebně-liturgický provoz jezuitské koleje v Klatovech v 18. století,
Plzeň : Západočeská univerzita Plzeň, 2011, dans : Český časopis
historický, 2015, 2, p. 579-580, DOI: 10.15463/rec.1189737657

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Recepci zahraničních tisků názorně osvětluje detailní rozbor Březanova soupisu rožmberských hudebnin (*Libri musici*), v němž vedle dvanácti českých (vesměs pražských) tisků jednoznačně dominují mnohem početnější tisky německé (především norimberské) před italskými (benátskými), nizozemskými a jinými. Pozoruhodné je zjištění, že kromě starších (klasických) děl o hudební teorii se zadavatel Březanova soupisu, Petr Vok z Rožmberka, orientoval na nejnovější hudbu a že precizní popis jeho knihovny zachycuje i díla nikde jinde na světě nedochovaná a v muzikologické literatuře neznámá.

Daňkova kniha se vyznačuje perfektním zvládnutím pramenné základny i literatury v rozsahu daleko přesahujícím oblast hudební vědy. Kromě textu vyniká také množstvím vyobrazení reprodukováných z hudebních tisků a ilustrujících nejen jejich typografickou úroveň, ale také hudební a kulturní život renesanční Evropy. Monografie svým významem značně překračuje hranice historické muzikologie. Obohacuje poznání kulturních dějin raného novověku, neboť odhalením cest, jimiž se šířil dobový repertoár, odhaluje intenzitu kontaktů mezi českými zeměmi a ohnisky i periferiemi tehdejší evropské kultury.

Jaroslav Pánek

Vít ASCHENBRENNER

Hudebně-liturgický provoz jezuitské koleje v Klatovech v 18. století

Plzeň-Praha, Západočeská univerzita
Plzeň – Scriptorium 2011, 412 s.,
ISBN 978-80-7043-952-4,
ISBN 978-80-87271-57-5.

Bohatý hudební život českých zemí v průběhu 17. a 18. století si nelze představit bez

působení duchovních řádů a kongregací, které se hudbě věnovaly nejen v rámci samotné liturgie (byť právě zde se těšila velké pozornosti), ale rovněž jako součásti vzdělávání. V oblasti školství působil zejména řád piaristů a do svého zrušení v roce 1773 také Tovaryšstvo Ježíšovo. Dotyčné téma však zůstává stále poměrně neprobádané, především pokud svoji pozornost zaměříme na regionální centra, kde byla řada takových škol. Nesmírně cenným příspěvkem k této části domácích dějin je proto recenzovaná publikace Víta Aschenbrennera.

Hudbou v klatovské koleji jezuitů, stejně jako hudebními dějinami tohoto kraje, se autor zabývá dlouhodobě. Dílo představuje vůbec první pokus o podrobný pohled na zdejší působení řádu na poli hudby v pošumavském městě. Nesnadného úkolu se autor i přes mnohá omezení zhostil výborně a kniha je tak hodnotnou sondou do problematiky hudebně-liturgického provozu západočeského města v době barokní. Zřejmě největším omezením, na které badatelé (nejen) v oblasti hudby starších slohových období často narážejí, jsou neúplně dochované či zcela chybějící archivní prameny, jež by mohly poskytnout komplexní a vyvážený pohled na činnost a provoz koleje. O tom, stejně jako o všech dostupných pramenech a literatuře, je pojednáno v úvodních částech publikace, nazvaných „Hudebně-liturgický provoz klatovské jezuitské koleje a možnosti jeho výzkumu“.

Další oddíl se zabývá dějinami klatovské školy, založené v polovině třicátých let 17. století. První jezuité do města přišli v březnu 1636 a díky podpoře místních šlechticů i duchovních získali dobré zázemí, včetně dvou domů na náměstí, k nimž postupně připojili další. Roku 1656 pak by-

la zahájena ambiciózní stavba nové koleje s řádivým kostelem podle návrhu architekta Carla Luraga. Aschenbrenner zde zprostředkovává řadu poznatků k obecnému působení Tovaryšstva Ježíšova, jehož činnost obohacovala život ve městě. V podkapitole *Zrušení koleje* autor dokládá vzrušenou atmosféru mezi měšťany, kteří působení jezuitů podporovali, a konec klatovské koleje tak pro ně nebyl ničím radostným. V citaci z dochované dobové zprávy se praví, že „velkej zármutek lidé nesli“ (s. 53).

Rozsáhlý třetí oddíl je věnován samotnému hudebně-liturgickému provozu. Aschenbrenner čtenáři nejprve předestírá, jakým způsobem fungovala liturgická hudba v jezuitském řádu a jaké byly její možnosti. Následující kapitoly pak představují zevrubný pohled do provozu klatovské koleje se všemi aspekty, které se dotýkají tématu knihy. Cenné jsou podrobné popisy osmi fundací, založených pro krytí potřeb školy a vybraných žáků, jež studujícím fundatistům v některých případech přímo přinášely povinnost podílet se na hudebních produkcích při liturgii. Z těchto peněz byly hrazeny náklady na ubytování, jídlo a ošacení žáků. Na části výdajů, souvisejících přímo s hudbou v kostele, se podílel taktéž zádušní rozpočet, jak vyplývá z dochovaných účtů. Následující podkapitoly pojednávají taktéž o inventáři kůru a o způsobu výuky v semináři. Autor se zastavuje zvláště u každého nástroje a věnuje se i praktickým obtížím, jež museli hudebníci řešit, jako byly kupříkladu nákupy strun pro smyčcové nástroje. Tento typ informací nebývá vždy plně doceněn a dílo proto prozrazuje vyvážený pohled historika i hudebního vědce. Stejně tak v knize najdeme informace ke každé oblasti, související s bohoslužebnými úkony, s nimiž bylo spojeno provozování hudby.

Dlouhodobější zájem autora o hudební dějiny klatovského regionu se promítá do oddílu, v němž zasazuje působení zdejší koleje do kontextu celého kraje a pokouší se vyhodnotit dopad jejího vlivu. Kniha tak obsahuje dostupné informace o kontaktech koleje se šlechtou, která byla v okolí osedlá, stejně jako s blízkými i vzdálenějšími lokalitami. Nechybí ani podrobné pojednání o dochovaných archivních materiálech klatovské hudební sbírky. Jejich katalog je otištěn v Příloze č. 1. Další přílohy přinášejí přehledně shrnutí hudebních fundací, informace o hudebních prefektech, působících ve zdejších semináři, či o několika fundatistech, jejichž osoby se podařilo zjistit. Aschenbrennerova kniha je dílem, které podává hluboký vhled do hudebního života klatovské jezuitské koleje. Jde o důležitý příspěvek k dějinám západočeského regionu, stejně jako k bližšímu objasnění činnosti a působení jezuitských škol mimo hlavní centra Českého království. Překvapivé je, že v jinak detailně propracované knize chybí rejstřík, který patří k základní výbavě vědeckých prací a u tohoto titulu bych jej samozřejmě očekával také. Jeho absence omezuje další vědeckou práci s vydaným dílem.

Lukáš Vytlačil

Anna CORETH

Pietas Austriaca.

Fenomén rakouské barokní zbožnosti

(= Prameny spirituality, sv. 35)

Olomouc, Refugium Velehrad-Roma
2013, 114 s., ISBN 978-80-7412-148-7.

Ve všeobecném českém povědomí lze najít o baroku a zbožnosti Habsburků spíše střípky nesouvislého charakteru, a to ještě často zatížené ideologickými či ahistorickými